

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Gdańsku

LGD.410.001.09.2017

P/17/001

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	P/17/001 – Wykonanie budżetu państwa w 2016 r.
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
<i>Kontroler</i>	Andrzej Kaczyński, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LGD/9/2017 z 02 stycznia 2017 r.
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztutowie, ul. Gdańska 55, 82-110 Sztutowo (dalej: „GOPS”)
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Mirosława Sala, Kierownik GOPS

(dowód: akta kontroli str. 1-2)

II. Wprowadzenie

Celem kontroli była ocena wykorzystania w 2016 r. dotacji otrzymanych z budżetu państwa na realizację zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, określonych w ustawie o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci¹ i w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów².

Zgodnie ze statutem GOPS³, w 2016 r. zadania, polegające na wypłacie świadczeń z funduszu alimentacyjnego i podejmowaniu działań wobec dłużników alimentacyjnych oraz zadania z zakresu świadczenia wychowawczego realizował w Gminie Sztutowo (dalej: „Gmina”) GOPS, będący samorządową jednostką budżetową Gminy.

Zakres kontroli obejmował wykorzystanie dotacji z budżetu państwa na świadczenia z funduszu alimentacyjnego i świadczenia wychowawcze, w tym m.in.:

- terminowość otrzymywania wnioskowanych środków dotacji na ww. świadczenia;
- wykonanie wydatków na świadczenia z funduszu alimentacyjnego i świadczenia wychowawcze, w tym efekty uzyskane w wyniku realizacji tych wydatków;
- działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych;
- prawidłowość sporządzenia i terminowość przekazania sprawozdań Rb-50 o wydatkach związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego, sprawozdań z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów oraz sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu świadczenia wychowawczego.

Na realizację zadań w zakresie świadczenia wychowawczego i jego obsługę GOPS otrzymał w 2016 r. dotację w kwocie 1.809,5 tys. zł, a na realizację zadań w zakresie świadczeń z funduszu alimentacyjnego i ich obsługę – w kwocie 164,7 tys. zł.

¹ Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2016 r. poz. 195, ze zm.).

² Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2016 r. poz. 169, ze zm.).

³ Statut GOPS wprowadzony uchwałą Nr XXXVIII/381/2014 Rady Gminy Sztutowo z 23 października 2014 r. (zmieniony uchwałą Nr XVIII/159/2016 Rady Gminy Sztutowo z 14 kwietnia 2016 r.).

Ocena ogólna

III. Ocena kontrolowanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie⁴ wykorzystanie w 2016 r. przez GOPS dotacji celowych z budżetu państwa na zadania zlecone gminie z zakresu administracji rządowej, dotyczące przyznawania i wypłaty świadczeń wychowawczych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego, a także działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych⁵.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Pozytywną ocenę uzasadnia przede wszystkim:

- zrealizowanie powierzonych zadań (w rozdziałach 85211 i 85212);
- podejmowanie bez zbędnej zwłoki działań wobec dłużników alimentacyjnych, zgodnie z przepisami ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- terminowe przekazanie do Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku (dalej: „PUW”) kwartalnych sprawozdań z realizacji zadania dotyczącego świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz sprawozdań z realizacji zadania dotyczącego świadczenia wychowawczego w terminach wyznaczonych przez PUW;
- prawidłowe sporządzenie sprawozdania budżetowego Rb-50 o wydatkach związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami za IV kwartał 2016 r. oraz terminowe przekazywanie Wójtowi Gminy tych sprawozdań za kolejne kwartały 2016 r.

Stwierdzona nieprawidłowość dotyczyła wykorzystania części dotacji z budżetu państwa w wysokości 8,2 tys. zł, otrzymanej w rozdziale 85211 na realizację zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, określonych w ustawie o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, na zadania własne Gminy, tj. niezgodnie z przeznaczeniem.

IV. Wyniki kontroli

Opis stanu
faktycznego

1. W zakresie wykorzystania przez GOPS dotacji z budżetu państwa (w części 85/22 – województwo pomorskie) badaniem objęto dotacje w następujących rozdziałach klasyfikacji budżetowej: 85211 – Świadczenie wychowawcze (do dnia 31.05.2016 r. rozdział 85295 – Pozostała działalność)⁶, 85212 – Świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego⁷.

(dowód: akta kontroli str. 35-50)

W 2016 r. Gmina otrzymała od Wojewody Pomorskiego na ww. zadania dotacje celowe z budżetu państwa w kwocie ogółem 1.974,2 tys. zł, z tego w rozdziale 85211 – w kwocie 1.809,5 tys. zł i w rozdziale 85212 – w kwocie 164,7 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 35-36, 52)

Środki dotacji w rozdziale 85211 z przeznaczeniem na świadczenia wychowawcze (wraz z obsługą) GOPS otrzymywał zgodnie ze składanym do PUW

⁴ Najwyższa Izba Kontroli w kontroli wykonania budżetu państwa w 2016 r. stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, negatywna lub opisowa.

⁵ Analizą objęto również działania wcześniejsze i późniejsze dotyczące ustawy budżetowej na rok 2016 z dnia 25 lutego 2016 r. (Dz. U. poz. 278, ze zm.). W przypadku konieczności porównania niektórych danych z danymi za lata 2013-2015, okres kontroli obejmuje również te lata.

⁶ Na świadczenia wychowawcze w ramach Programu Rodzina 500+.

⁷ Na świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

zapotrzebowaniem, raz w miesiącu⁸, co zapewniło pełną i terminową realizację zadania dotyczącego wsparcia rodzin w ramach Programu Rodzina 500+. Otrzymałą dotację w kwocie 1.809,5 tys. zł wykorzystano w kwocie 1.801,3 tys. zł (w tym 36,0 tys. zł na obsługę wypłaty świadczeń). Ze środków własnych wypłacono nagrodę pracownikowi prowadzącemu postępowania w sprawie przyznania świadczeń wychowawczych, ponieważ, jak wyjaśniła Kierownik GOPS, nagrodzeni zostali wszyscy pracownicy bez względu na rodzaj realizowanych zadań.

Otrzymane środki dotacji w rozdziale 85212 przeznaczone na wypłatę świadczeń z funduszu alimentacyjnego i na wydatki związane z obsługą tych świadczeń oraz na wydatki dotyczące podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych zapewniły wypłatę należnych świadczeń (164,7 tys. zł) oraz pokryły część wydatków związanych z ich obsługą, tj. część wynagrodzenia pracownika realizującego to zadanie (2,4 tys. zł), zakup usług i materiałów (2,0 tys. zł) i szkolenie pracownika (0,7 tys. zł), nie zapewniły natomiast pełnych wydatków związanych z ich obsługą. Dofinansowaniem zadania ze środków własnych objęto część wynagrodzenia wraz z pochodnymi pracownika GOPS realizującego zadanie (22,3 tys. zł) oraz inne wydatki (0,6 tys. zł) dotyczące m.in. zakupu usług i materiałów biurowych związane z wykonywanym zadaniem. Jak wyjaśniła Kierownik GOPS, ustalona 3% wysokość kosztów na obsługę tego zadania nie zabezpieczyła w pełni potrzeb w tym zakresie. O niewystarczających środkach na to zadanie nie informowano Wójta Gminy.

(dowód: akta kontroli str. 37, 49, 387-390, 401-402, 408)

GOPS występował w 2016 r. do Wojewody Pomorskiego o przekazanie kwot dotacji w rozdziałach 85211 i 85212 zgodnie z faktycznym zapotrzebowaniem⁹. Wnioski dotyczące rozdziału 85212 składane były do PUW raz w miesiącu, zgodnie z terminem określonym przez dysponenta tych środków (do 2. dnia każdego miesiąca), w przypadku rozdziału 85211, do lipca 2016 r. – w różnych terminach (z uwagi na wypłatę świadczeń pod koniec miesiąca), a od sierpnia – do 2. dnia każdego miesiąca. GOPS otrzymywał środki dotacji na ww. zadania w kwotach wnioskowanych przez Kierownika GOPS.

W trakcie 2016 r. GOPS trzykrotnie występował do Wojewody Pomorskiego o zwiększenie kwot dotacji w rozdziałach 85211¹⁰ i 85212¹¹ z uwagi, iż przyznane dotacje nie zapewniały realizacji zadań do końca roku. W przypadku rozdziału 85211, wystąpiono łącznie o kwotę 774,4 tys. zł, otrzymano – 483,4 tys. zł, a w przypadku rozdziału 85212 (na wszystkie zadania w tym rozdziale) – łącznie o kwotę 625,0 tys. zł, otrzymano – 312,0 tys. zł, co nie spowodowało żadnych skutków i pozwalało na realizację zadań.

Dotacje w ww. rozdziałach GOPS otrzymywał w terminie od 5 do 27 dni od złożonego w PUW zapotrzebowania, oraz w terminie do 6 dni od wpływu dotacji na rachunek budżetu Gminy, co umożliwiało terminowe wykonywanie zadań.

(dowód: akta kontroli str. 37-49, 387-390, 401-402)

2. W 2016 r. do GOPS wpłynęły 34 wnioski o ustalenie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego, z czego jeden rozpatrzono negatywnie z powodu

⁸ W miesiącu grudniu 2016 r. zapotrzebowanie na środki nie było składane, Wojewoda Pomorski przekazał środki w kwocie do wysokości planu finansowego.

⁹ W GOPS nie było opracowanego harmonogramu przekazywania środków.

¹⁰ 10 sierpnia 2016 r. o 494,1 tys. zł (otrzymano 280,0 tys. zł), 7 listopada 2016 r. o 206,9 tys. zł (otrzymano 130,0 tys. zł), 6 grudnia 2016 r. o kwotę 73,4 tys. zł (otrzymano 73,4 tys. zł).

¹¹ 10 sierpnia 2016 r. o 315,0 tys. zł (otrzymano 110,0 tys. zł), 5 października 2016 r. o 218,0 tys. zł (otrzymano 110,0 tys. zł), 6 grudnia 2016 r. o 92,0 tys. zł (otrzymano 92,0 tys. zł).

przekroczenia kryterium dochodu rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie (art. 9 ust. 1 i 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów) oraz 285 wniosków o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego, z czego siedem (2,5%) rozpatrzono negatywnie, z powodu przekroczenia dochodu rodziny w przeliczeniu na osobę przy ubieganiu się o świadczenie na pierwsze dziecko, określonego w art. 5 ust. 3 i 4 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Badaniem objęto 15 spraw dotyczących sposobu i trybu postępowań w sprawach o przyznanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego¹² oraz 30 spraw dotyczących ustalenia prawa do świadczeń wychowawczych¹³.

2.1. Badanie 15 przeprowadzonych w 2016 r. postępowań w sprawach przyznawania i wypłacania świadczeń z funduszu alimentacyjnego – na podstawie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów – zakończonych wydaniem decyzji przyznających te świadczenia, na podstawie których dokonano ich wypłaty (ogółem 75 świadczeń na łączną kwotę 25,0 tys. zł) wykazało, że:

- wnioski o ustalenie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego, sporządzone na wzorze stanowiącym załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 grudnia 2015 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz wzorów wniosku, zaświadczeń i oświadczeń o ustalenie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego¹⁴, zawierały dane wymagane art. 15 ust. 3 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- do wniosków załączono wszystkie niezbędne dokumenty (m.in. odpowiednie oświadczenia, zaświadczenia, orzeczenia sądu zasądzającego alimenty), o których mowa w art. 15 ust. 4 ww. ustawy;
- świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznano osobom uprawnionym do tych świadczeń na podstawie art. 9 ust. 1 ww. ustawy;
- przyznania i wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego dokonano na rzecz osób, których dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekraczał 725 zł (zgodnie z art. 9 ust. 2 ww. ustawy);
- wysokość przyznanych i wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego nie przekraczała 500 zł, zgodnie z art. 10 ust. 1 ww. ustawy;
- decyzje o przyznaniu świadczeń wydano z zachowaniem wymogów wynikających z art. 107 kpa¹⁵;
- postępowania zakończono w terminie określonym w art. 35 § 3 kpa, tj. nie później niż w ciągu miesiąca a w przypadku wniosków na nowy okres świadczeniowy, ustalenie prawa do świadczenia i jego wypłata odbywały się zgodnie z art. 20 ust. 4 i 5 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- decyzje podpisane były przez osoby upoważnione, tj. Kierownika GOPS¹⁶ a w jednym przypadku przez pracownika socjalnego¹⁷;
- wypłat świadczeń z funduszu alimentacyjnego dokonywano w terminach¹⁸ i kwotach określonych w decyzjach.

(dowód: akta kontroli str. 3, 8-9, 11, 53-75, 403-405, 409-410)

¹² Spośród ogółem 33 wniosków złożonych w 2016 r. w GOPS o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego i zakończonych wydaniem decyzji pozytywnej.

¹³ Spośród ogółem 278 wniosków złożonych w 2016 r. w GOPS o przyznanie świadczenia wychowawczego zakończonych wydaniem decyzji pozytywnej.

¹⁴ Dz. U. poz. 2229.

¹⁵ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 23, ze zm.).

¹⁶ Upoważnienia Wójta Gminy z 12 sierpnia 2008 r. i 22 lutego 2016 r.

¹⁷ Upoważnienie Wójta Gminy z 23 września 2016 r.

¹⁸ Tj. do ostatniego dnia roboczego każdego miesiąca.

2.2. Badanie 30 przeprowadzonych w 2016 r. postępowań w sprawach przyznawania i wypłacania świadczeń wychowawczych zakończonych wydaniem decyzji przyznających te świadczenia, na podstawie których dokonano wypłaty 348 świadczeń na łączną kwotę 173,7 tys. zł wykazało, że:

- wnioski o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego, sporządzone na wzorze stanowiącym załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 lutego 2016 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenie wychowawcze¹⁹, zawierały dane wymagane art. 13 ust. 3 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci;
- do wniosków dołączono wszystkie niezbędne dokumenty (m.in. odpowiednie oświadczenia, zaświadczenia, orzeczenia sądu orzekające rozwód), o których mowa w art. 13 ust. 4 ww. ustawy i § 2 ust. 2 rozporządzenia w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenie wychowawcze;
- kopie dokumentów były uwierzytelnione przez pracownika GOPS upoważnionego przez Kierownika GOPS²⁰;
- świadczenia wychowawcze przyznano osobom uprawnionym do tych świadczeń na podstawie art. 4 ust. 2 i 3 ww. ustawy, w wysokości 500 zł miesięcznie na dziecko w rodzinie (w 18 przypadkach przyznano świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko z uwagi na spełnianie warunku określonego w art. 5 ust. 3 ustawy, tj. dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekraczał kwoty 800 zł);
- prawo do świadczenia wychowawczego ustalono począwszy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek z prawidłowo wypełnionymi dokumentami, do dnia 30 września roku następnego, nie wcześniej niż od dnia urodzenia się dziecka, zgodnie z art. 18 ust. 2 ww. ustawy, a także do dnia ukończenia przez dziecko 18. roku życia, zgodnie z art. 4 ust. 3 ww. ustawy;
- decyzje o przyznaniu świadczeń spełniały wymogi wynikające z art. 107 kpa
- postępowania zakończono w terminie określonym w art. 35 § 3 kpa, tj. nie później niż w ciągu miesiąca lub określonym w art. 49 ww. ustawy, zgodnie z którym ustalenie i wypłata świadczenia wychowawczego – w przypadku złożenia wniosku o ustalenie prawa do świadczenia w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ww. ustawy – następuje w terminie 3 miesięcy licząc od dnia złożenia wniosku;
- decyzje podpisane były przez osobę upoważnioną, tj. Kierownika GOPS²¹.
- wypłat świadczeń wychowawczych dokonywano w terminach²² i kwotach określonych w decyzjach (za wyjątkiem miesiąca grudnia²³);

(dowód: akta kontroli str. 4, 12, 68-101, 411-412)

3. Dotację w rozdziale 85211 otrzymaną w kwocie 1.809,5 tys. zł wykorzystano na wypłatę świadczeń wychowawczych (1.765,3 tys. zł) i ich obsługę (36,0 tys. zł)²⁴. W kontrolowanym okresie wypłacono łącznie 3.549 świadczeń wychowawczych.

Niewykorzystanych środków dotacji w ww. rozdziale na ww. zadanie w kwocie 8,2 tys. zł GOPS nie przekazał do dnia 31 grudnia 2016 r. na rachunek budżetu Gminy i wykorzystał je na realizację zadań własnych. Niewykorzystanie części otrzymanych środków dotacji – jak wyjaśniła Kierownik GOPS – wynikało z przyjętej rezerwy na

¹⁹ Dz. U. z 2016 r. poz. 214.

²⁰ Upoważnienie Kierownika GOPS z 01 marca 2016 r.

²¹ Upoważnienia udzielone przez Wójta Gminy z 22 lutego 2016 r.

²² Tj. od 25 do ostatniego dnia roboczego każdego miesiąca, za który przyznane zostało świadczenie,

²³ Wypłaty dokonano 15 grudnia 2016 r. w związku z zaleceniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zawartym w piśmie z 13 grudnia 2016 r. (znak: DSR.III.810.14.2016.LP), aby wypłacić świadczenia przed Świętami Bożego Narodzenia.

²⁴ Koszty obsługi świadczeń wychowawczych, zgodnie z art. 52 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, wynosiły 2% otrzymanej dotacji na ww. zadanie.

wypłatę świadczeń wychowawczych na podstawie decyzji wydawanych przez Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gdańsku.

(dowód: akta kontroli str. 36, 387-398)

Dotację w rozdziale 85212 otrzymaną w kwocie 1.262,0 tys. zł wykorzystano w kwocie 1.251,5 tys. zł. Niewykorzystana dotacja w tym rozdziale nie dotyczyła funduszu alimentacyjnego. Dotację przeznaczoną w części na świadczenia z funduszu alimentacyjnego wraz z jego obsługą wykorzystano na świadczenia z funduszu alimentacyjnego (164,7 tys. zł) i ich obsługę (5,1 tys. zł)²⁵. W kontrolowanym okresie wypłacono łącznie 455 świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Kwota dotacji wykorzystanej w 2016 r. na wypłatę świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz na koszty ich obsługi zmniejszyła się w porównaniu do roku 2015²⁶ o 9,5% (tj. odpowiednio o: 17,3 tys. zł i 0,5 tys. zł). Według wyjaśnień Kierownika GOPS – przyczyną tego było zmniejszenie się liczby osób uprawnionych do pobierania ww. świadczeń.

(dowód: akta kontroli str. 35, 387-397)

4. W 2016 r. GOPS ocenił realizację zadań z zakresu świadczeń wychowawczych oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego poprzez analizę sprawozdań z wykonania ww. zadań, wskazując m.in., że w większości przypadków osoby korzystające ze świadczenia wychowawczego występowały o świadczenie na drugie i kolejne dziecko. W przypadku zadań w zakresie funduszu alimentacyjnego, w 2016 r. w porównaniu do 2015 r. odnotowano wzrost kwot zwróconych przez dłużników alimentacyjnych, choć kwota zwrotu nadal była niska w porównaniu do wypłaconych świadczeń z tego tytułu.

(dowód: akta kontroli str. 391-395)

5. Stan należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wraz z odsetkami na koniec 2016 r. wyniósł 1.588,5 tys. zł i był niższy o 221,4 tys. zł w porównaniu do stanu na koniec 2015 r. (1.809,8 tys. zł).

W 2016 r. wysokość świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego wyniosła 164,7 tys. zł, zaś kwota zwróconych należności z tytułu wypłaconych świadczeń – 0,7 tys. zł, co stanowiło 0,4% kwoty ogółem wypłaconych w tym roku świadczeń.

(dowód: akta kontroli str. 391-395)

Badanie działań podjętych w 2016 r. przez GOPS na podstawie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów wobec dziesięciu losowo wybranych dłużników alimentacyjnych wykazało, że :

- działania wobec dłużników alimentacyjnych podejmowano w wyniku otrzymania wniosków od organów właściwych wierzycieli (w pięciu przypadkach), bądź w wyniku wypłacenia świadczenia osobom uprawnionym na terenie Gminy (w pięciu przypadkach), tj. zgodnie z art. 3 ust. 5 ww. ustawy;
- w terminie od 3 do 15 dni od daty wpływu wniosku wezwano dłużnika celem przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego, przeprowadzono z nim wywiad i odebrano oświadczenie majątkowe, o którym mowa w art. 4 ust. 1 ww. ustawy na wzorach stanowiących załącznik nr 1 i 2 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2011 r. w sprawie wzoru kwestionariusza wywiadu alimentacyjnego oraz wzoru oświadczenia majątkowego dłużnika

²⁵ Koszty obsługi świadczeń z funduszu alimentacyjnego, zgodnie z art. 31 ust. 3 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, wynosiły 3% otrzymanej dotacji na ww. zadanie

²⁶ Kwota wykorzystanej w 2015 r. dotacji na wypłatę świadczeń z funduszu alimentacyjnego wyniosła 182,0 tys. zł, a kosztów obsługi - 5,6 tys. zł.

alimentacyjnego²⁷ (w jednym przypadku), ustalano miejsce pobytu dłużnika (w sześciu przypadkach), do dnia 31 stycznia 2017 r. nie przeprowadzono wywiadu (w trzech przypadkach²⁸);

- następnego dnia po przeprowadzeniu wywiadu alimentacyjnego i odebraniu oświadczenia majątkowego od dłużnika, przesłano do komornika sądowego informacje mające wpływ na skuteczność prowadzonej egzekucji, a także do organu właściwego wierzyciela o podjętych działaniach wobec dłużnika alimentacyjnego (obowiązki określone odpowiednio w art. 5 ust. 1 i art. 6 ww. ustawy);
- w ośmiu przypadkach wniosek złożony w 2016 r. był kolejnym wnioskiem wobec tego samego dłużnika alimentacyjnego (w rozumieniu art. 5a ust. 1 ww. ustawy);
- w żadnym z badanych przypadków nie wszczęto postępowania dotyczącego uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, gdyż:
 - w sześciu przypadkach nie zachodziły przesłanki określone w art. 5 ust. 3 pkt 1-3 ww. ustawy,
 - w trzech przypadkach pozostawała w mocy poprzednio wydana decyzja o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych (zgodnie z art. 5a ust. 2 ww. ustawy),
 - w jednym przypadku sprawa była w toku, tj. uzyskano informację o niezamieszkiwaniu dłużnika na terenie Gminy²⁹.

(dowód: akta kontroli str. 102-115, 408-409)

6. Jednostkowe sprawozdanie budżetowe GOPS Rb-50 o wydatkach związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami za IV kwartał 2016 r. zostało sporządzone dla rozdziałów: 85211 i 85212 klasyfikacji budżetowej prawidłowo.

Wykazane w kolumnie „Wykonanie” tego sprawozdania zrealizowane przez GOPS kwoty wydatków w ww. rozdziałach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej prowadzonej w tej jednostce (zgodnie z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej³⁰ oraz § 19 ust. 4 pkt 2 załącznika nr 39 do ww. rozporządzenia).

Wykazane w kolumnie „Plan (po zmianach)” ww. sprawozdania planowane wydatki GOPS na zadania zlecone – finansowane z dotacji w rozdziałach: 85211 i 85212 – były zgodne z planem finansowym jednostki (zgodnie z § 19 ust. 4 pkt 1 załącznika nr 39 do ww. rozporządzenia).

Kwartalne sprawozdania Rb-50 o wydatkach związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami za 2016 r. przekazywane były do Urzędu Gminy w Sztutowie w wymaganych terminach, określonych w załączniku nr 44 do ww. rozporządzenia, tj. do 10. dnia miesiąca następującego po upływie kwartału (I, II i III), a za IV kwartał – do 31 stycznia roku następnego³¹.

(dowód: akta kontroli str. 335-345)

²⁷ Dz. U. z 2011 r. Nr 73, poz. 395.

²⁸ Dotyczy przyznania osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego decyzjami z: 4 października 2016 r., 24 października 2016 r. i 28 października 2016 r. (wywiady alimentacyjne z tymi dłużnikami przeprowadzono: 28 stycznia 2016 r., 23 maja 2016 r. i 24 marca 2016 r. w związku z przyznaniem świadczenia z funduszu alimentacyjnego na poprzedni okres świadczeniowy).

²⁹ Notatka pracownika socjalnego GOPS z dnia 2 listopada 2016 r.

³⁰ Dz. U. z 2016 r. poz. 1015, ze zm.

³¹ 11 kwietnia 2016 r., 11 lipca 2016 r., 7 października 2016 r. i 27 stycznia 2017 r.

7. Kwartalne sprawozdania z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów przekazywane były Wojewodzie Pomorskiemu w wymaganych terminach³², tj. do 15. dnia miesiąca następującego po upływie każdego kwartału³³.

(dowód: akta kontroli str. 142-173)

Uwaga dotycząca
badanej działalności

W 2016 r. GOPS nie sporządzał i nie przekazywał Wojewodzie Pomorskiemu miesięcznych sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu świadczeń wychowawczych, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 lutego 2016 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu świadczenia wychowawczego³⁴. Zakres danych ww. sprawozdania, jego wzór oraz termin przekazywania wojewodzie określono § 3 ust. 1 i 3 tego rozporządzenia.

Sporządził natomiast i przekazał do PUW łącznie 17 sprawozdań (informacji) z realizacji Programu Rodzina 500+, obejmujących różne okresy³⁵. Żadne z tych sprawozdań nie obejmowało swym zakresem wszystkich danych określonych we wzorze ww. rozporządzenia, składających się z sześciu części:

- A. wydatki na świadczenie wychowawcze finansowane z dotacji celowej z budżetu państwa oraz liczba świadczeń;
- B. informacja o świadczeniach nienależnie pobranych oraz o świadczeniach niepodjętych;
- C. informacja uzupełniająca o realizacji świadczeń wychowawczych;
- D. informacje o rodzinach pobierających świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko;
- E. informacje o liczbie rodzin pobierających świadczenie wychowawcze;
- F. informacje na temat finansowania świadczeń wychowawczych i kosztów ich obsługi.

Z 17 przekazanych do PUW ww. sprawozdań z realizacji Programu Rodzina 500+, dziewięć – nie zawierało danych określonych w częściach B, D, E, siedem – w częściach B i D, jedno – nie zawierało danych określonych w częściach A, B, C, D, E i F.

Kierownik GOPS wyjaśniła, że powodem niesporządzania miesięcznych sprawozdań rzeczowo-finansowych, była otrzymana 5 maja 2016 r. informacja z Wydziału Polityki Społecznej PUW, że w najbliższym czasie nie planuje się zbierania danych o realizacji Programu 500+ za pomocą miesięcznego sprawozdania rzeczowo-finansowego, o którym mowa w ww. rozporządzeniu. Natomiast zgodnie z wytycznymi Wydziału Polityki Społecznej PUW przekazywano sprawozdania zawierające wybrane dane o realizacji Programu 500+.

Kolejna informacja z 7 lipca 2016 r., potwierdzała brak takiego obowiązku.

(dowód: akta kontroli str. 174-300, 391-395)

³² § 1 i § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie sprawozdań z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U., poz. 2324).

³³ 11 kwietnia 2016 r., 12 lipca 2016 r., 7 października 2016 r., 12 stycznia 2017 r.

³⁴ Dz. U. poz. 212.

³⁵ 11 kwietnia 2016 r. (za okres 01-08 kwietnia), 11 kwietnia 2016 r. (za okres 01-11 kwietnia), 15 kwietnia 2016 r. (za okres 01-15 kwietnia), 22 kwietnia 2016 r. (za okres 01-22 kwietnia), 22 kwietnia 2016 r. (za okres 01-22 kwietnia), 29 kwietnia 2016 r. (za okres 01-30 kwietnia), 06 maja 2016 r. (stan na dzień 30 kwietnia 2016 r.), 10 maja 2016 r. (za okres 01 kwietnia-10 maja), 20 maja 2016 r. (za okres 01 kwietnia-20 maja), 31 maja 2016 r. (za okres 01 kwietnia-31 maja), 15 czerwca 2016 r. (za okres 01 kwietnia-15 czerwca), 29 czerwca (za okres 01 kwietnia-24 czerwca), 05 lipca 2016 r. (za okres 01 kwietnia-01 lipca), 03 sierpnia 2016 r. (za okres 01 kwietnia-31 lipca), 07 września 2016 r. (za okres 01 kwietnia-31 sierpnia), 05 października 2016 r. (za okres 01 kwietnia -03 października), 05 grudnia 2016 r. (za okres 01 kwietnia -30 listopada), 04 stycznia 2017 r. (za okres 01 kwietnia-31 grudnia).

Ustalona
nieprawidłowość

GOPS wykorzystał część dotacji z budżetu państwa otrzymanej w rozdziale 85211 niezgodnie z przeznaczeniem, gdyż zamiast na realizację zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, określonych w ustawie o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, środki w wys. 8,2 tys. zł wykorzystano na zadania własne Gminy, tj. opłacenie w miesiącu grudniu 2016 r. kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych, opłacenie pobytu osób w schroniskach dla bezdomnych, zakup artykułów sanitarnych, urządzeń i materiałów biurowych oraz zakup usług informatycznych na potrzeby GOPS. Z otrzymanej w 2016 r. dotacji celowej w kwocie ogółem 1.809,5 tys. zł, wykorzystał na to zadanie 1.801,3 tys. zł. Zmiana przeznaczenia części środków dotacji z zadań zleconych na zadania własne stanowiło naruszenie art. 169 ust. 1 pkt 1 ustawy o finansach publicznych³⁶, zgodnie z którym dotacje udzielone z budżetu państwa wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem, podlegają zwrotowi do budżetu państwa wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, w ciągu 15 dni od dnia stwierdzenia okoliczności, o których mowa w pkt 1.

W przekazanym do Urzędu rozliczeniu otrzymanych dotacji w 2016 r.³⁷, GOPS ujął w rozdziale 85211 podlegającą zwrotowi do budżetu państwa kwotę 8,2 tys. zł niewykorzystanej dotacji na zadanie zlecone.

Kierownik GOPS (odpowiedzialna w myśl § 13 ust. 1 Statutu GOPS za przestrzeganie dyscypliny budżetowej) wyjaśniła, iż Główny księgowy GOPS uznał, że nie jest konieczne przekazanie niewykorzystanej dotacji na rachunek budżetu Gminy, ponieważ zwrotu dotacji do PUW dokona Urząd Gminy. Wyjaśniła ponadto, że przeznaczenie niewykorzystanych środków z dotacji na realizację świadczeń wychowawczych na opłacenie faktur dotyczących zadań własnych wynikało z braku wystarczającej ilości środków własnych, o które przez niedopatrzenie Główny Księgowy GOPS do Urzędu nie wystąpił.

Pracownik socjalny w GOPS, który w zastępstwie Kierownika GOPS zatwierdził ww. wydatki do wypłaty³⁸ wyjaśnił natomiast, że Główny księgowy nie informował go z jakich środków nastąpi płatność, wobec czego nie wiedział, że wydatki zostaną pokryte z dotacji przeznaczonej na realizację świadczeń wychowawczych.

(dowód: akta kontroli str. 22-29, 49, 52, 335-338, 346-405)

V. Wnioski

Wniosek pokontrolny

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³⁹, wnosi o wprowadzenie dodatkowych mechanizmów kontrolnych (rozwiązań organizacyjnych) ograniczających ryzyko wykorzystania niezgodnie z przeznaczeniem dotacji celowej z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia

³⁶ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1870, ze zm.).

³⁷ Rozliczenie dotacji otrzymanych w 2016 r. z dnia 28 grudnia 2016 r.

³⁸ Upoważnienie z dnia 23 września 2016 r. udzielone przez Kierownika GOPS.

³⁹ Dz. U. z 2017 r. poz. 524.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwagi
i wykonania wniosku

pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Gdańsk, dnia 17 marca 2017 r.

Kontroler

Andrzej Kaczyński
główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku

Dyrektor

2 up.

p.o. WICEDYREKTORA DELEGATURY
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
w Gdańsku

.....
Teresa Siwicka
podpis